

Вноситься
Кабінетом Міністрів України

Д. ШМИГАЛЬ

“ ”

2022 р.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законів України
щодо удосконалення умов підтримки виробництва електричної енергії
з альтернативних джерел генеруючими установками споживачів

Верховна Рада України п о с т а н о в л я є:

I. Внести зміни до таких законів України:

1. У Законі України “Про альтернативні джерела енергії” (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., № 24, ст. 155 із наступними змінами):

1) у статті 1:

абзац двадцять п’ятий після слів “паливно-енергетичних ресурсів” доповнити словами “ та зберігання енергії”;

доповнити статтю абзацами такого змісту:

“приватне домогосподарство – фізична особа або група фізичних осіб, які спільно проживають в одному або декількох житлових приміщеннях або їх частинах, ведуть спільне господарство та спільно використовують електричну енергію на побутові потреби відповідно до укладеного договору;

механізм самовиробництва – схема підтримки активного споживача, у тому числі енергетичного кооперативу та приватного домогосподарства, за яким відбувається взаєморозрахунок вартості обсягу відпуску електричної енергії, виробленої з альтернативних джерел енергії, в електричну мережу генеруючими установками таких споживачів та їх вартості обсягу споживання електричної енергії з електричної мережі, а також можливість накопичення коштів протягом періоду накопичення у випадку, передбаченому цим Законом.”;

2) у статті 9⁴:

у частині першій:

після слів “суб’єктів господарювання” доповнити словами “, приватні домогосподарства”;

після слів “чергах їх будівництва (пускових комплексах)” доповнити словами “, генеруючих установках”;

доповнити статтю новою частиною одинадцятою такого змісту:

“Для приватних домогосподарств, генеруючі установки яких виробляють електричну енергію з енергії сонячного випромінювання, що введені в експлуатацію з 1 січня 2023 року, у період з 1 січня 2023 року “зелений” тариф встановлюється за правилами, визначеними статтею 9¹, шляхом множення встановлених Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, відповідно до статті 9¹ цього Закону для таких приватних домогосподарств “зеленого” тарифу на понижуючий коефіцієнт 0,3.”;

3) розділ II доповнити новою статтею 9⁵ такого змісту:

“Стаття 9⁵. Стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії за механізмом самовиробництва

Підтримка активних споживачів, у тому числі енергетичних кооперативів та приватних домогосподарств, за механізмом самовиробництва здійснюється шляхом гарантування викупу обсягу електричної енергії, відпущеної такими активними споживачами, у тому числі енергетичними кооперативами та приватними домогосподарствами, на підставі укладеного договору купівлі-продажу електричної енергії за механізмом самовиробництва.

Стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії за механізмом самовиробництва встановлюється для генеруючих установок приватних домогосподарств зі встановленою потужністю, що не перевищує 30 кВт, малих побутових споживачів зі встановленою потужністю, що не перевищує 50 кВт та для генеруючих установок інших споживачів, у тому числі енергетичних кооперативів, зі встановленою потужністю, що не перевищує 500 кВт.

Споживачі укладають договір купівлі-продажу електричної енергії за механізмом самовиробництва з постачальником універсальних послуг або електропостачальником у випадках встановлених Законом.

Договір купівлі-продажу електричної енергії за механізмом самовиробництва укладається за типовою формою, затвердженою Регулятором.

Договір купівлі-продажу електричної енергії за механізмом самовиробництва передбачає проведення взаєморозрахунків між електропостачальником або постачальником універсальних послуг та споживачем, у тому числі енергетичним кооперативом, приватним домогосподарством у частині сальдування вартості обсягу відпуску

електричної енергії в електричну мережу та вартості обсягу відбору електричної енергії з електричної мережі протягом відповідного розрахункового періоду (місяця).

Приватні домогосподарства, здійснюють продаж відпущеної електричної енергії відповідно:

- у разі укладення з постачальником універсальних послуг договору купівлі-продажу електричної енергії за механізмом самовиробництва, за ціною, що склалася на ринку «на добу наперед» у розрахунковому періоді (годині), такому постачальнику універсальних послуг, але не більше максимальної ціни на електричну енергію для побутових споживачів, встановлену рішенням Кабінету Міністрів України згідно з статтею 62 Закону України «Про ринок електричної енергії»;

- у разі укладення з іншим електропостачальником, ніж постачальник універсальної послуги, договору купівлі-продажу електричної енергії за механізмом самовиробництва, за ціною, що склалася на ринку «на добу наперед» у розрахунковому періоді (годині) такому електропостачальнику, або за вільними цінами.

Малі непобутові споживачі, які уклали з постачальником універсальних послуг або електропостачальником договір купівлі-продажу електричної енергії за механізмом самовиробництва, здійснюють продаж відпущеної електричної енергії за ціною, що склалася на ринку «на добу наперед» у розрахунковому періоді (годині) такому постачальнику універсальних послуг або електропостачальнику, або за вільними цінами.

Інші споживачі, у тому числі енергетичні кооперативи, які уклали з електропостачальником договір купівлі-продажу електричної енергії за механізмом самовиробництва, здійснюють продаж електропостачальнику відпущену електричну енергію за ціною, що склалася на ринку «на добу наперед» у розрахунковому періоді (годині) такому електропостачальнику, або за вільними цінами.

Якщо вартість відпущеної електричної енергії перевищує вартість спожитої електричної енергії активним споживачем, у тому числі енергетичним кооперативом та приватним домогосподарством, у відповідному розрахунковому періоді (місяці), то різниця між вартістю відпущеної електричної енергії та вартістю спожитої електричної енергії зараховується на рахунок такого активного споживача першого числа місяця, наступного за розрахунковим періодом (місяцем).

Якщо вартість відпущеної електричної енергії не перевищує вартості спожитої електричної енергії у відповідному розрахунковому періоді (місяці), то активний споживач, у тому числі енергетичний кооператив, приватне домогосподарство, сплачує різницю коштів електропостачальнику або постачальнику універсальних послуг, що виникла внаслідок взаємозаліку вартості відпущеної та спожитої

електричної енергії за розрахунковий період (місяць). У випадку наявності на рахунку у активного споживача, у тому числі енергетичного кооперативу, приватного домогосподарства, суми коштів, накопиченої за попередні розрахункові періоди (місяці), електропостачальник або постачальник універсальних послуг зобов'язаний їх врахувати при здійсненні розрахунку відповідно до цієї частини. Якщо при такому розрахунку різниця вартості електричної енергії покрита повністю всією або частиною накопичених коштів, то активний споживач, у тому числі енергетичний кооператив або приватне домогосподарство, за такий розрахунковий період (місяць) не сплачує електропостачальнику кошти за спожиту електричну енергію.

Вартість відпущеної та вартість спожитої електричної енергії за розрахунковий період (місяць) визначається відповідно до порядку, затвердженого Регулятором, та розраховується на основі сертифікованих даних комерційного обліку.

Сума коштів відповідно до частини другої цієї статті, що була накопичена активним споживачем, у тому числі енергетичним кооперативом та приватним домогосподарством, за відповідний розрахунковий період (місяць), може бути використана протягом періоду накопичення, який складає 12 місяців з місяця зарахування цих коштів.

Накопичені та невикористані кошти по закінченню періоду накопичення списуються з рахунку активного споживача та зараховуються на поточний рахунок із спеціальним режимом використання електропостачальника або постачальника універсальних послуг без відшкодування активному споживачу, у тому числі енергетичному кооперативу та приватному домогосподарству.

У разі використання накопиченої суми коштів активним споживачем протягом періоду накопичення, електропостачальник або постачальник універсальних послуг першочергово використовує кошти, що були зараховані із найдавнішим терміном їх зарахування.

Активні споживачі, у тому числі енергетичні кооперативи, за механізмом самовиробництва мають право змінювати електропостачальника на умовах, визначених Законом України «Про ринок електричної енергії» та правилами роздрібного ринку.

При зміні електропостачальника накопичені кошти в межах періоду накопичення активних споживачів, у тому числі енергетичних кооперативів та приватних домогосподарств, мають бути перераховані у повному обсязі в терміни та у порядку, визначені правилами роздрібного ринку, на поточні рахунки нового електропостачальника.

Після закінчення терміну дії механізму самовиробництва активні споживачі, у тому числі енергетичні кооперативи та приватні домогосподарства мають право здійснювати продаж відпущеної

електричної енергії електропостачальнику або постачальнику універсальних послуг за вільними цінами.

Доходи від продажу електричної енергії, виробленої з альтернативних джерел енергії активним споживачем, у тому числі енергетичним кооперативом, приватним домогосподарством, за механізмом самовиробництва не підлягають оподаткуванню згідно з Податковим кодексом України.

Підтвердженням факту та дати введення в експлуатацію генеруючої установки активного споживача, у тому числі енергетичного кооперативу, встановлена потужність якої не перевищує 500 кВт, що виробляє електричну енергію з альтернативних джерел енергії, призначеної для виробництва електричної енергії з енергії сонячного випромінювання та/або енергії вітру, є виданий уповноваженим органом сертифікат, що засвідчує відповідність закінченого будівництвом об'єкта проектній документації та підтверджує його готовність до експлуатації, або зареєстрована відповідно до законодавства декларація про готовність об'єкта до експлуатації та документ, що підтверджує факт надання послуги з приєднання об'єкта електроенергетики чи черги його будівництва (пускового комплексу) до системи передачі або розподілу, виданий відповідно до вимог кодексу системи передачі або кодексу систем розподілу.

Для енергетичних кооперативів, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії, призначених для виробництва електричної енергії з енергії сонячного випромінювання та/або енергії вітру, генеруючими установками, встановлена потужність яких не перевищує 500 кВт, механізм самовиробництва встановлюється та діє за умови, що на день встановлення механізму самовиробництва та протягом його дії членами такого енергетичного кооперативу є не менше 10 фізичних осіб, пайові внески яких становлять не менше 75 відсотків пайового фонду, або комунальне підприємство, пайовий внесок якого становить не менше 25 відсотків пайового фонду.”.

2. У Законі України “Про ринок електричної енергії” (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 27—28, ст. 312; 2019 р., № 23, ст. 89; 2020 р., № 11, ст. 64, № 50, ст. 456; 2021 р., № 25, ст. 209):

1) частину першу статті 1 доповнити пунктами 3² і 37¹ такого змісту:

“3²) активний споживач – споживач або колективний споживач, який споживає та зберігає електричну енергію, в тому числі - вироблену ним з альтернативних джерел енергії, або продає надлишки виробленої та/або збереженої електричної енергії, або бере участь у заходах з енергоефективності та управління попитом за умови, що ці види діяльності не є професійною та/або господарською діяльністю;

37¹) колективний споживач – об'єднання не менше двох споживачів, які провадять спільну діяльність на ринку електричної енергії та розташовані в одній будівлі або багатоквартирному будинку.”;

2) частину першу статті 4 доповнити новим пунктом 18² такого змісту:

“18²) купівлі-продажу електричної енергії за механізмом самовиробництва;”;

3) частини першу та другу статті 56 викласти у такій редакції:

“1. Постачання електричної енергії споживачам та активним споживачам здійснюється електропостачальниками, які отримали відповідну ліцензію, за договором постачання електричної енергії споживачу або за договором купівлі-продажу електричної енергії за механізмом самовиробництва.

2. Договір постачання електричної енергії споживачу укладається між електропостачальником та споживачем та передбачає постачання всього обсягу фактичного споживання електричної енергії споживачем у певний період часу одним електропостачальником. Постачання електричної енергії споживачам здійснюється за вільними цінами.

Договір купівлі-продажу електричної енергії за механізмом самовиробництва укладається між електропостачальником та активним споживачем, яким встановлено генеруючу установку, призначену для виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії. Постачання електричної енергії активним споживачам та купівля електричної енергії, відпущеної генеруючими установками таких споживачів, в електричну мережу здійснюється за вільними цінами, крім випадків визначених цим Законом та рішеннями Кабінету Міністрів України.”;

4) у частині другій статті 57:

після пункту 2 доповнити новим пунктом 2¹ такого змісту:

“2¹) купувати електричну енергію, відпущену генеруючими установками активних споживачів споживачів, у тому числі енергетичних кооперативів, за договором купівлі-продажу електричної енергії за механізмом самовиробництва, у кожному розрахунковому періоді, коли відбувався відпуск електричної енергії за механізмом самовиробництва у відповідності до статті 95 Закону України «Про альтернативні джерела енергії;”;

після пункту 10 доповнити новим пунктом 10¹ такого змісту:

“10¹) у чіткий та прозорий спосіб інформувати активних споживачів, у тому числі енергетичних кооперативів, щодо вартості відпущеної та спожитої ними електричної енергії за механізмом самовиробництва із

зазначенням цін за відповідний розрахунковий період, у порядку, затвердженому Регулятором.”;

5) у частині першій статті 58:

абзаци чотирнадцятий – шістнадцятий викласти у такій редакції:

“Активний споживач має право встановлювати генеруючі установки, призначені для виробництва електричної енергії:

приватні домогосподарства - генеруючі установки, встановлена потужність яких не перевищує 50 кВт, призначені для виробництва електричної енергії з енергії сонячного випромінювання та/або енергії вітру та її продажу за “зеленим” тарифом відповідно до статті 9¹ Закону України “Про альтернативні джерела енергії”;

інші споживачі, у тому числі енергетичні кооперативи, - генеруючі установки, встановлена потужність яких не перевищує 150 кВт, призначені для виробництва електричної енергії з енергії сонячного випромінювання та/або енергії вітру, з біомаси, біогазу, з гідроенергії, геотермальної енергії та її продажу за “зеленим” тарифом відповідно до статті 9¹ Закону України “Про альтернативні джерела енергії”;

після абзацу шістнадцятого доповнити абзацами сімнадцятим – дев’ятнадцятим такого змісту:

“приватні домогосподарства - генеруючі установки, встановлена потужність яких не перевищує 30 кВт, призначені для виробництва електричної енергії з енергії сонячного випромінювання та/або енергії вітру та її продажу за механізмом самовиробництва відповідно до статті 9⁵ Закону України “Про альтернативні джерела енергії”;

малі побутові споживачі - генеруючі установки, встановлена потужність яких не перевищує 50 кВт, призначені для виробництва електричної енергії з енергії сонячного випромінювання та/або енергії вітру та її продажу за механізмом самовиробництва відповідно до статті 9⁵ Закону України “Про альтернативні джерела енергії”;

інші споживачі, у тому числі енергетичні кооперативи, - генеруючі установки, встановлена потужність яких не перевищує 500 кВт, призначені для виробництва електричної енергії з енергії сонячного випромінювання та/або енергії вітру для продажу електричної енергії за механізмом самовиробництва відповідно до статті 9⁵ Закону України “Про альтернативні джерела енергії”.

У зв’язку з цим абзаци сімнадцятий – двадцятий вважати відповідно абзацами двадцятим – двадцять третім;

абзац двадцять перший викласти у такій редакції:

“Приватні домогосподарства, яким встановлено “зелений” тариф, здійснюють продаж виробленої електричної енергії за “зеленим” тарифом

постачальнику універсальних послуг. Інші споживачі, у тому числі енергетичні кооперативи, яким встановлено “зелений” тариф, здійснюють продаж виробленої електричної енергії за “зеленим” тарифом гарантованому покупцю.”;

після абзацу дев’ятого доповнити трьома абзацами такого змісту:

“Активні споживачі здійснюють продаж виробленої електричної енергії за механізмом самовиробництва постачальнику універсальних послуг або іншому електропостачальнику.

Приватне домогосподарство може використовувати електричну енергію, відпущену в електричну мережу власною генеруючою установкою, потужність якої не перевищує 30 кВт, та яка призначена для виробництва електричної енергії з енергії сонячного випромінювання та/або енергії вітру і її продажу за механізмом самовиробництва відповідно до статті 9⁵ Закону України “Про альтернативні джерела енергії”, для покриття власного споживання в тому числі, якщо зазначена генеруюча установка має інше місцезнаходження, проте приєднана до електричних мереж одного й того ж оператора системи розподілу що й активний споживач, і знаходиться на території здійснення діяльності відповідного постачальника універсальних послуг.”.

У зв’язку з цим абзаци двадцять другий та двадцять третій вважати відповідно абзацами двадцять четвертим та двадцять п’ятим;

Абзаци двадцять четвертий та двадцять п’ятий викласти у такій редакції:

“Порядок продажу та обліку електричної енергії, виробленої активними споживачами, а також розрахунків за неї затверджується Регулятором.

Приєднання генеруючих установок активних споживачів, у тому числі приватних домогосподарств, не повинно призводити до погіршення нормативних параметрів якості електричної енергії в мережі та безпеки постачання. Вимоги щодо умов та порядку будівництва, приєднання і експлуатації таких установок визначаються Кодексом системи розподілу та відповідним технічним регламентом.”;

б) у статті 63:

абзац другий частини першої викласти у такій редакції:

“Постачальник універсальних послуг не може відмовити побутовому та малому непобутовому споживачу, які знаходяться на території здійснення його діяльності, в укладенні договору постачання електричної енергії. Постачальник універсальних послуг не може відмовити побутовому та малому непобутовому споживачу, які знаходяться на

території здійснення його діяльності, в укладенні договору купівлі-продажу електричної енергії за механізмом самовиробництва.”;

у частині п’ятій:

пункт 4 викласти у такій редакції:

“4) купувати електричну енергію, вироблену генеруючими установками приватних домогосподарств, встановлена потужність яких не перевищує величину, наведену для відповідних категорій генеруючих установок приватних домогосподарств відповідно до частини двадцять третьої статті 91 Закону України "Про альтернативні джерела енергії", за "зеленим" тарифом, в обсязі, що перевищує місячне споживання електричної енергії такими приватними домогосподарствами, та у кожному розрахунковому періоді здійснювати пріоритетну оплату її вартості;”;

після пункту 4 доповнити новим пунктом 4¹ такого змісту:

“4¹) купувати електричну енергію, вироблену генеруючими установками приватних домогосподарств, встановлена потужність яких не перевищує 30 кВт, та генеруючими установками малих побутових споживачів, встановлена потужність яких не перевищує 50 кВт за договором купівлі-продажу електричної енергії за механізмом самовиробництва;”.

II. Прикінцеві та перехідні положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом привести власні нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

3. Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом привести власні нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

**Голова
Верховної Ради України**

Р. СТЕФАНЧУК